

สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี
รับที่ 18871
วันที่ ๕ ต.ค. ๖๙ เวลา ๑๕.๑๐ น.

ด่วนที่สุด

ที่ ผพ ๓๐๑/๔๘๖

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕
หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

สลค.

ส่ง : กสค.

รับที่ : ร ๑๐๖๘๔/๖๕

๖ ต.ค. ๒๕๖๕ เวลา ๙.๐๐ น.

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน กรณีก่อรุคุมครองผู้บริโภคเกี่ยวกับอาหารแปรรูปจากเนื้อสัตว์
การพัฒนาระบบการตรวจสอบ เป้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพหลังออกสู่ท้องตลาด (Post-Marketing)

จำนวน ๑๗ แผ่น
|| กก/ก | เป็น 20

ด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๑ ได้กำหนดว่า รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์ สิทธิของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการรู้ข้อมูลที่เป็นจริง ด้านความปลอดภัย ด้านความเป็นธรรม ในการทำสัญญาหรือด้านอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค ประกอบกับมีการนำเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์เกี่ยวกับกรณีเด็กนักเรียนในหลายจังหวัดบริโภคได้กรอกถุงนำส่งโรงพยาบาลในช่วงเดือน มกราคม ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา โดยจากการตรวจสอบของศูนย์พิษวิทยาโรงพยาบาลรามาธิบดีรายงานว่า เด็กป่วย ด้วยภาวะเมธีโมโกลบิน จำนวน ๑๕ ราย ใน ๘ จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เพชรบุรี ยะลา สงขลา นครศรีธรรมราช และกาญจนบุรี และเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๕ จึงได้มีการโพสต์ลงสื่อออนไลน์ เฟซบุ๊ก “Ramathibodi Poison Center” เตือนอันตรายว่า ให้ผู้ปกครองระมัดระวังการซื้อสิ่งของที่ให้กับเด็ก โดยเฉพาะสีส้มที่มีหัวและไม่มีเหล็กที่มา เนื่องจากสีเหล็กที่มา เป็นสารเคมีที่มีชื่อว่า Methemoglobin (เมธีโมโกลบิน) โดยทั้งหมดบริโภคได้สีส้มที่มีหัวและไม่มีเหล็กที่มา และรายละเอียดฉลากไม่ครบถ้วน จากกรณีดังกล่าว กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค (บก.ปคบ.) ได้ร่วมกับสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา (อย.) และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ (สสจ.) จับกุมผู้กระทำความผิดที่จังหวัดชลบุรี และเข้าตรวจสอบโรงงานผลิตอาหารแปรรูปพบว่า การผลิตไม่ได้มาตรฐาน GMP)

/ไม่มีเลขจดทะเบียน...

ไม่มีเลขจดทะเบียน อย. ที่ถูกต้อง ไม่มีระบบประกันคุณภาพที่มีการปฏิบัติในโรงงานผลิตอาหาร และร่วมตรวจสอบจับกุมผู้กระทำความผิดในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๒ โรงงาน รวมทั้งในจังหวัดตรัง ตรวจพบว่า ได้กรอกไม่มีฉลากกำกับและเครื่องหมาย อย.

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความปลอดภัยด้านอาหาร (Food Safety) เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากมีผลกระทบต่อภาวะสุขภาพโดยตรงและยังส่งผลต่อเศรษฐกิจและการค้าของประเทศไทย ประกอบกับรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการยกระดับความสามารถในการผลักดันให้อุตสาหกรรมอาหารของไทยโดยเน้นการผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยอาหารในห่วงโซ่อุปทานให้เกิดศักยภาพการผลิตสู่การเป็นครัวของโลก จากสภาพปัจจุบันดังกล่าวข้างต้น กรณีจึงอาจมีปัญหาที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๖๑ ได้กำหนดว่า รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการรักษาข้อมูลที่เป็นจริง ด้านความปลอดภัย ด้านความเป็นธรรมในการทำสัญญาหรือด้านอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินพร้อมข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเสนอต่อกองธรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๐ (๓) ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ (๓) และมาตรา ๓๕ ต่อไป

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินทุกท่านได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมทั้งปรึกษาและเห็นชอบร่วมกันว่า เพื่อความชัดเจน เข้มงวด ในการกำกับดูแลการผลิตและการคุ้มครองผู้บริโภคตั้งแต่ต้นทางก่อนถึงผู้บริโภค จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จำต้องมีมาตรการป้องกันและควบคุมคุณภาพการผลิตอาหารตั้งแต่ต้นทาง โดยการกำหนดระบบควบคุมคุณภาพความปลอดภัยด้านอาหาร การติดตาม และการตรวจสอบย้อนกลับ กรณีเกิดปัญหาจากความไม่ปลอดภัยด้านอาหาร การกำหนดบทบาทของหน่วยงานภาครัฐให้มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอาหารอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด รวมตลอดถึงขั้นตอนแนวทางการเยียวยาความเสียหายให้กับผู้บริโภคให้ครอบคลุมและทันท่วงทีกับความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ กรณีจึงอาจมีปัญหาที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจ ตามมาตรา ๒๓๐ (๓) ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ (๓) และมาตรา ๓๕ เสนอรายงานการ แสวงหาข้อเท็จจริง กรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติให้ครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เรื่อง การพัฒนา ระบบการตรวจสอบเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพหลังออกสู่ท้องตลาด (Post-Marketing) (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย) โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. เสนอให้รัฐสภา เร่งรัดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติอาหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคจากการบริโภคอาหารในปัจจุบัน โดยเฉพาะอาหารแปรรูป ประเภทเนื้อสัตว์ที่มีลักษณะคล้ายฟองน้ำ ซึ่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๗๒ ที่ใช้บังคับ ในปัจจุบันยังมีข้อจำกัด ไม่ครอบคลุม และทันต่อสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภค รวมถึงผู้กระทำ ความผิดไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย โดยหวังเพียงผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบธุรกิจโดยขาดสำนึกร ความรับผิดชอบต่อสังคม

๒. เสนอให้กระทรวงสาธารณสุขพิจารณาแนวทางการยกระดับระบบควบคุมคุณภาพอาหาร ของไทย ซึ่งนอกจากหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตมาตรฐาน GMP แล้ว และประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๔๒๐) ซึ่งเป็นระบบควบคุมคุณภาพการผลิตอาหารขั้นพื้นฐานแล้ว (ความปลอดภัยอาหาร) ควรกำหนดให้มีการยกระดับระบบการควบคุมคุณภาพความปลอดภัยอาหารในระบบ GMP สามก ระบบ HACCP รวมถึงจัดทำแผนการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยในประเทศได้รับการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย ด้านอาหาร และกำหนดระยะเวลาเตรียมการให้ผู้ประกอบการรายย่อยสามารถปรับปรุงคุณภาพให้เข้าสู่ระบบ ความปลอดภัยอาหารดังกล่าวได้ โดยให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกำหนดแผนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ ผู้ประกอบการรายย่อย

๓. เสนอให้รัฐบาลแจ้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุขเร่งรัด ในการบูรณาการกระบวนการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) เพื่อให้ทราบที่มาของผลิตภัณฑ์ ข้อมูลรหัส กำกับสินค้า (Lot number) เพื่อติดตามผลิตภัณฑ์ว่าอยู่ ณ ที่ใด (Tracking) รวมถึงส่วนประกอบหรือชิ้นส่วน ของผลิตภัณฑ์เพื่อให้ทราบถึงแหล่งกำเนิดวัตถุดิบ และการเรียกคืนสินค้า (Product recall) รวมตลอดถึงการแจ้ง เตือนภัย (Rapid Alert) กรณีเกิดภาวะฉุกเฉินเกี่ยวกับความด้านปลอดภัย จัดให้มีกลไกหรือระบบที่ผู้ผลิต สามารถเรียกคืนผลิตภัณฑ์ที่มีปัญหาด้านความปลอดภัยออกจากตลาดได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ โดยอาจนำเทคโนโลยีมาใช้ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อความสะดวกและรวดเร็ว

๔. เสนอให้รัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนของ bureaucrat และ อัตรากำลังบุคลากร เพื่อให้เกิดมาตรการเชิงรุกในการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับอาหารไม่ปลอดภัย ทั้งภาครัฐและ ภาคประชาชน

๕. เสนอให้กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำระบบการร้องทุกข์ จากผู้บริโภคตลอดห่วงโซ่การผลิตอาหารที่ระบบส่งต่อข้อมูลที่รวดเร็วและมีหน่วยงานกลางเพื่อแจ้งเตือนภัย ได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ และจัดทำระบบฐานข้อมูลกลาง (Data Center) รวมถึงการสร้างเครือข่าย เพื่อประสานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยและการไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น กับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ตลอดจนภาคประชาชน และมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานกลาง (Data Center) การจัดทำระบบเชื่อมโยงข้อมูลทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเครือข่ายภาคประชาชน อาทิ สภาองค์กรของผู้บริโภค มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค เป็นต้น เพื่อให้ระบบส่งต่อข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และทันต่อสถานการณ์

๖. เสนอให้รัฐบาลส่งเสริม รณรงค์การสร้างจิตสำนึกให้ผู้ประกอบการและเสริมสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้บริโภคที่มีความฉลาด (Smart Consumer) เพื่อสร้างความตระหนักรู้และสามารถปกป้องสิทธิของตนได้

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้อาชัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) เสนอรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะกรรมการทรัมป์เพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

๑

(นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจิตร)
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๙๘๑๙
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๗๔
www.ombudsman.go.th